

"דרך חייך"

מיזם חינוכי לזכרם של בני ראשון לציון שנפלו
במערכות ישראל

בית יד לבנים
ראשון לציון
שרה אשר- מנהלת אגף פורשת ישראל ובית יד לבנים
אחראית המיזם: עור אבן דגן- רכזת משפחות,
חינוך והנצחה

טוראי יצחק מיצמבר

נולד ביום כ"ה בכסלו תרצ"ג, 24/12/1932

נפל ביום כ"ה באייר תש"ח 3/6/1948,

בהפצה המצרית על ראשל"צ במלחמת העצמאות

בן 16 בנופלו.

ילדותו

יצחק נולד לרחל ואשר מיצמכר שעלו מפולין בשנות ה-30 הראשונות. ההורים נישאו בארץ וההשתקעו בראשון לציון. האב עבד ביקבי ראשון לציון וזיכרון יעקב והאם הייתה עקרת בית. יצחק היה הבכור לאחיו: מרים, ישראל ודוד. המשפחה הייתה דתית לאומית ויצחק למד ב"תלמוד תורה" ובהמשך בישיבה המכינה של "היכל התלמוד" בתל אביב, בה למד בהצלחה והתגורר בפנימייה במשך מספר שנים.

נעוריו

יצחק הצטרף ללח"י בשל הכאב על קדושתה המחוללת בידי זרים, אלה לא נתנו לו ללמוד גמרא בנחת.

בישיבה לא ידעו, שיצחק בן ה-15 הספיק כבר להתאמן בכלי נשק שונים והשתתף בפעולות ובשמירה בעמדות ואף החל להדריך חברים חדשים, ביניהם גם מבוגרים ממנו.

חברו לישיבה, ח"כ הרב אברהם רביץ, סיפר על אהבתו העזה של יצחק למולדת, והדגיש את תכונותיו המיוחדות כאיש מחתרת, שהיה שומר סוד ומעולם לא גילה על פעילותו אף לו, שהיה גם הוא חבר לח"י.

השירות הצבאי

משהגיע האויב המצרי לקרבת מושבות הדרום, יצחק ובכינויו בלח"י-
"ישראל", היה לפני יציאה לקורס להשתלמות נוספת בכלי נשק.
הוא שמח שלאחר קורס ההשתלמות יוכל לצאת ולהילחם באויב.
משפחתו לא ידעה כלל על פעילותו בלח"י בזמן שהיה בישיבה בתל אביב.
חברו הטוב מרדכי קוקיס, כיום רב בבית המדרש "גילת מאיר", מציין
שחבריו של יצחק ידעו שהצטרף ללח"י וראוהו חוזר בלילות כשידיו
ובגדיו מרוחים בדבק הכרוזים. הם השתאו כיצד אינו פוחד מהשוטרים
הבריטים היורים על מדביקי הכרוזים.

לח"י

לוחמי חירות ישראל (לח"י) הייתה מחתרת עברית בארץ ישראל שפעלה נגד המנדט הבריטי משנת 1940 עד הקמת המדינה ב-1948. המחתרת הוקמה בידי פורשי האצ"ל שהתנגדו להפסקת המאבק במנדט הבריטי בתקופת מלחמת העולם השנייה.

בראש המחתרת עמד אברהם (יאיר) שטרן עד רציחתו בפברואר 1942. בפעולותיהם ניסו אנשי לח"י לפגוע בבכירי ממשלת המנדט והצבא הבריטי על ידי התנקשויות ופגיעה במתקנים אסטרטגיים.

נפילתו

לאחר קום המדינה, בזמן שירותו בצבא, הגיע יצחק לחופשה הביתה. בזמן השהייה שלו בבית כאשר הוא ומשפחתו היו בחצר ביתם בראשון לציון הוטלה פצצה ממטוסים מצרים על ראשון לציון. ביום כ"ה באייר תש"ח, 3 ביוני 1948 נפלו יצחק ואביו אשר אנשל כתוצאה מההפצצה.

מלחמת העצמאות

מלחמת העצמאות התחוללה מה 30/11/47 עד ה 20/7/49.

את המלחמה ניתן לחלק לשני שלבים כאשר בחלק הראשון ערביי ישראל נלחמו ביהודים בערים המעורבות, יישובים, דרכים וכפרים מבודדים.

בחלק השני, היהודים עברו ממצב של מגננה למצב בשל הצורך להתמודד עם התקפות הערבים, החשש שירושלים תיפול לידי הערבים וכן לנוכח הצורך להוכיח שאפשר לבצע את תוכנית החלוקה שקבע האו"ם. באותה תקופה החלה השליטה הבריטית בישראל להתרופף והגיעו משלוחי נשק רבים.

מלחמת העצמאות

לאחר הכרזת המדינה בתאריך 14/15/1948, פלשו מדינות ערב: ירדן סוריה מצרים עיראק ערב הסעודית. הכוחות הערבים היו מאורגנים ומאומנים ובעלי כלי נשק רבים. באותה תקופה הוקם צה"ל מפירוק המחתרות. מטרת צבאות הערב הייתה למנוע את הקמת מדינת ישראל.

היהודים נמצאים במצב של בלימת צבאות ערב עקב הפערים הגדולים בין הכוחות וניצלו את ההפוגה כדי להעצים את כוחם הצבאי. בחלק האחרון של המלחמה נערכו קרבות שנועדו להוציא את צבאות ערב משטח מדינת ישראל.

ההפצצה המצרית

לאחר הכרזת מדינת ישראל פלש הצבא המצרי למדינה יחד עם צבאות ערב. בשבועות שלאחר מכן חיל האוויר המצרי הפציץ את ערי החוף של ישראל רוב הפצצות הונחתו אל תל אביב אבל חלק נפלו גם בערים כמו רמת גן ראשון לציון חולון וכו'.

ההפצצה המצרית פגעה בראשון לציון בתאריך 3/6/48 ב-15:11 הונחתו ראשון לציון פצצות שנחתו ברחובות: רוטשילד ובקרן הרחובות עין הקורא-מוהליבר. עקב ההפצצה נהרגו 25 אנשים מתוכם 14 אזרחים.

מהלך המלחמה

14.6.48

טנא
דורון (יפיע)

הקדון: דו"ח הפצצת ראשל"צ

בשעה 11.15 ביום 3.6.48 הרעישו 2 אווירונים דו מנועיים וספיטפיר אחד את המושבה ראשל"צ.
מתוצאות ההרעשה:

1. ברחוב רוטשילד ליד קפה גולדשטין נפל צרור של 3 פצצות תבערה ופצצת ח.נ.ם של 50 ק"ג, נהרגו למעלה מ-20 איש שנמצאו אותה שעה ברחוב ובתוך בית קפה, 10 מטר מהמקום נמצא מקלט ובו לא נפגע איש.
2. צרור שני שכלל 3 פצצות תבערה ואחת ח.נ.ם נפלה בחצר בפינת רחוב רוטשילד-מוהליבר. פצצה אחת התפוצצה והנותרות לא התפוצצו. כנראה בגלל פגיעתם בעצי אקליפטוס שהטו את כיוון נפילתן. מפצצת התבערה נגרם נזק באחד הבתים. לא היו אבדות בנפש.
3. ברח' עין הקורא נפלו שני צרורות של פצצות שפגעו פגיעות ישירות בבתים וגרמו להרס בבתיים. פצצה אחת פגעה בכניסה למקלט וכל האנשים (6 במספר) שנמצאו שם נהרגו. אלה שהיו במקלט לא נפגעו.
4. פצצה אחת התפוצצה ברחוב השוק בשטח פתוח ולא גרמה כל נזק.
5. ברח' דרור נפלה פצצה בחצר וגרמה נזק לבית, איש אחד נפגע מפצצה אחרת בשעה שהלך ברחוב.
6. בכביש הראשי נפלו שלוש פצצות שגרמו נזק לכביש, לחוטי החשמל והטלפון ולבניינים סמוכים.

מסקנות יפיע:

הפצצת המושבה רחובות הסמוכה שקדמה בכמה ימים לא למדה לקח בראשל"צ, ולאחר האזעקה האנשים המשיכו בתנועה ברכב וברגל ברחובות המושבה.
לאנשי הצבא והפלמ"ח חייבות להינתן הוראות מדוייקות וחמורות בעניין התנהגות בשעת הפצצות מהאוויר.
בתי החמר והאבנים הישנים אינם יכולים לשמש כמקלטים גם במרתפים, היות והוכח כי הם מתפוררים בעת התפוצצות.
השמשות שאינן מודבקות מתפוצצות מיד, דבר שגורם לפצועים רבים ולכיסוי הכביש והמדרכה המפריעים לתנועה ולהגשת עזרה.
חייבת להיות יחידת מהנדסים יחד עם עובדי ההצלה כדי לבדוק את המקומות הנפגעים שלא יהיו לסכנה למצילים, דבר שהורגש בחסרונם בראשל"צ בבית שעמד להתמוטט.

דו"ח הפצצת ראשון לציון

ראשל"צ היא המושבה השניה, בא"י החדשה שנוסדה ב-1882; הורעשה לפני שבועיים ע"י מטוסים מצריים, שחזרו מהתקפה על תל אביב. כששאלתי את יושב הראש של המועצה אם המושבה הופצה פעם במשך שתי מלחמות העולם וביחוד בהתקפות האוויר האיטלקיות, ענה לי שלא הורעשו אף פעם על ידי מי שהוא "חוץ מבאווין". ראש המועצה הוסיף ואמר שהוא בטוח כי הטייסים לא היו מצריים מאחר שקלעו למטרה יותר מדי טוב. הוא הראה לנו רסיסים עם סימנים אנגליים. כשקבוצת העיתונאים הגיעה ראינו כשניקו את הרחובות מרסיסי זכוכית ובתים הרוסים ומפויחים ופצצות תבערה, אולם החיים חזרו למסלולם הרגיל.

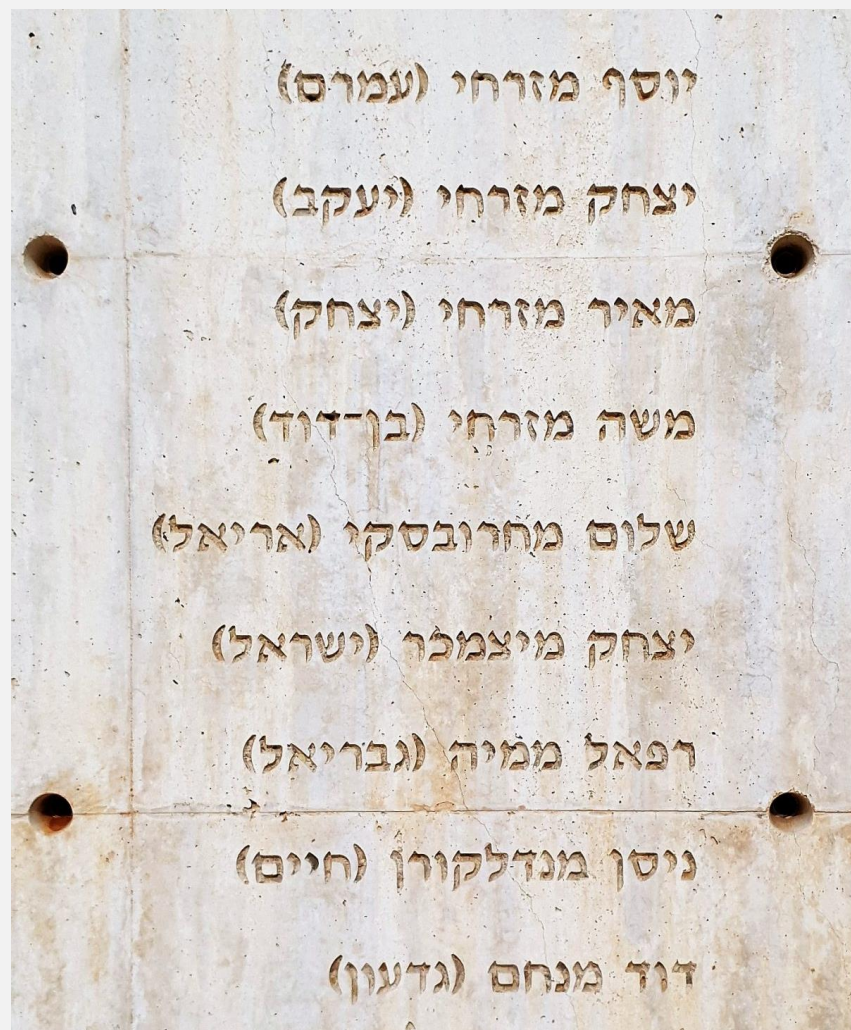
בית מחסן הפך לבית חולים ארעי כדי לטפל בפצועים המרובים שמגן דוד לא יכול היה לטפל בהם. נעשתה גם ביקורת של הילדים, כדי לקבוע מי נעדר, וגם התחילו בהכנות להלוויה ההמונית של ההרוגים.

היקב המפורסם של ראשון לא נפגע בהתקפה. היינו בדרך לתל-אביב, הוכרחנו כמה פעמים בדרך לרדו מהמכונית, לחפש מקלט בצידי הדרך, שעה שמפציצים דו-מנועים חגו מעל לראשנו; לבסוף המפציצים טסו לתל-אביב אחרי שהשליכו כמה פצצות על כפר קטן בקרבת מקום כשעשן עולה משם ורק לאחר שהגענו ראינו מטוס עברי כשהוא ממריא לקראת המפציץ ומפיל אותו כשהוא אחוז להבות וחלקים ממנו פוזרו בתוך העיר הערבית כפי ששמענו עתה.

"הארץ", 4.6.1948

קטע מעיתון הארץ על יום ההפצצה

הנצחתו באנדרטאות

העמותה להנצחת מורשת לח"י

אנדרטת זיכרון לוחמי חירות ישראל - לח"י
יער משמר איילון (יער לח"י)

הנצחתו באנדרטאות

אנדרטה לזכר בני העיר שנפלו במערכות ישראל ראשון לציון

האנדרטה לחללי ההפצה המצרית על ראשון

בנימה אישית...

דרך עבודתנו למדנו להכיר את יצחק, דרך המעשים שעשה, גבורתו, האומץ והשאיפות שלו, הרצון שלו להגן על מדינתו כבר בגיל צעיר מאוד ריגש אותנו.

כמה שהספיק לעשות לפני שחיינו נגדעו בגיל כל כך צעיר עורר בנו השראה. אנו בטוחות שהיה אדם מדהים שקשה לשכוח.

מגישים : יובל דרורי ליאור בן עזרא
י"א 6, מקיף ו' ע"ש יגאל אלון
בהדרכת : עדה הכט וגילת פט
יוני, 2023

יהי זכרו ברוך!

